

Nr 175

Av herr von Seth m. fl., om ökad utbildning av personal vid körskolor.

Inför det ständigt tilltagande antalet olycksfall i trafiken blir trafiksäkerhetsfrågan med varje år allt mera brännande. Orsakerna till olyckorna ligger — med undantag för rena naturkatastrofer — på tre olika plan: 1:o) vägbanans beskaffenhet; 2:o) fordonets beskaffenhet; 3:o) den s. k. mänskliga faktorn, varvid det mest blir fråga om människans egenskaper eller snarare karaktärssvagheter.

Enligt olika statistiska uppgifter skulle ej mindre än omkring 90 % av olyckorna bero på den mänskliga faktorn. Även om härutinnan skulle ligga någon överdrift måste man dock, utan att därigenom på något sätt vilja förringa betydelsen av andra aspekter på trafiksäkerhetsproblemet, kunna påstå att en mycket stor del av trafikolyckorna till orsak har människans eget beteende bakom ratten. Det gäller därför att på ett så tidigt stadium som möjligt, sålunda redan under körskoleutbildningen, i trafiksäkerhetsfrämjande syfte påverka den blivande föraren.

I Schweiz har man på senaste tid med skärpa betonat att körskolläraren i själva verket innehar en nyckelställning i trafiksäkerhetsarbetet. Därvid har motiveringen varit ungefär följande. Varje människa, och följaktligen varje motorförare, har sina mer eller mindre dolda karaktärssvagheter: tanklöshet, bekvämlighet, otålighet, maktbegär, lättretlighet. Det är ju naturligt och behöver i och för sig ej ge anledning till oro. Avgörande för trafiksäkerheten är emellertid att varje förare är fullt medveten om sina svagheter och vet hur han skall förhålla sig bakom ratten för att det inte skall leda till olycka. Med dylika svagheter kan man inte komma till rätta genom psykotekniska provningar och ej heller med lagparagrafer eller allmänt hållna uppmaningar och åtgärder i propagandasyfte. Den enda utvägen synes vara individuell påverkan och uppfostran i varje särskilt fall.

Det är här som körskolläraren kommer in i bilden. Den grundläggande fostran av föraren måste nämligen börja redan under körskoleundervisningen. När han väl fått sitt körkort anser sig föraren ha fått bevis på att han kan köra bil och är därför åtminstone i allmänhet tämligen oemottaglig för vidare påverkan.

Vad sålunda anförts av sakkunniga i Schweiz anser vi äga full tillämplighet även vad angår förhållandena i Sverige.

En förutsättning för att körskolläraren skall rätt kunna fylla sin ansvarsfulla uppgift är givetvis att han har tillräckliga psykologiska kunskaper, förfogar över motsvarande pedagogisk skolning samt kan uttröna vilka

egenskaper den enskilde individen besitter eller saknar. Eftersom han mycket ofta rekryteras från bilhanteringen eller närstående yrken föreligger helt visst denna förutsättning icke alltid.

Av bilagda yttrande av t. f. förste bilinspektören Torudd framgår, att det f. n. tillämpade förfarandet vid antagandet av personal vid körskola är otillfredsställande samt att det vore lämpligt att sökande innan utbildningen finge börja underkastades en psykologisk lämplighetsprövning i likhet med vad fallet är i Schweiz.

I detta land har de kantonala myndigheterna enats om att som lärare vid körskola endast antaga personer som genom sådan prövning kan styrka sin lämplighet. Den är sålunda obligatorisk.

Här kan blott göras en antydning om de synpunkter som i detta sammanhang kommer i betraktande. Då körskolläroaspiranten sedermera har att meddela individuell undervisning är hans förmåga att skapa kontakt med sina elever av utomordentlig betydelse. Finns ej den förmågan kan eleven lätt få uppfattningen att han inte förstår sin lärare, varigenom utbildningens resultat äventyras. Dennes uppträdande måste vara naturligt; ett lätt-tillgängligt väsen, en god inlevelseförmåga och auktoritet är nödvändiga. Inlevelseförmågan är nödvändig ej minst på grund av det högst olikartade elevmaterialet. Vidare krävs mjukt »handlag» utan översittarton men likväl självständighet liksom även ett högggradigt ansvarsmedvetande.

I övrigt hänvisas i detta avseende till Arvid Wachtmeisters »Varför härjar trafikdöden?», s. 93 ff.

Vi anser önskvärt att en sådan prövningsmetod kommer till användning även hos oss.

Givetvis erfordras närmare utredning om på vad sätt lämplighetsprövningarna närmare utformats i Schweiz samt rörande de fördelar man genom desamma anser sig ha vunnit ävensom om huruvida och på vad sätt ett liknande prövningsförfarande kan tänkas komma till användning även hos oss.

En dylik utredning synes kunna verkställas av statens trafiksäkerhetsråd.

Under återopande av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att skyndsamt låta verkställa utredning rörande ökad utbildning av instruktörer och lärare vid körskolor.

Stockholm den 25 januari 1960

T. G. v. Seth

Lennart Stiernstedt

Rosa Svensson

Einar Gustafsson

Sigfrid Löfgren

i Kårby